

Asia: VM111:00/2016

Sijoitusrahastolainsäädännön uudistaminen -arviomuistio

Lausunnonantajan saate

Tähän voitte halutessanne kirjoittaa saatteen lausunnollenne

Verohallinto Lausunto

Esikunta- ja oikeusyksikkö

PL 325

00052 VERO 13.12.2016

Valtiovarainministeriö

Viite / Diaarinumero

VH A80/00 00 01/2016

VM111:00/2016

Verohallinnon lausunto Sijoitusrahastolainsäädännön uudistaminen -arviomuistiosta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Verohallinnolta lausuntoa Sijoitusrahastolainsäädännön uudistaminen –arviomuistiosta. Sijoitusrahastolain kokonaisuudistamistyön pohjustamiseksi on valtiovarainministeriössä valmisteltu arviomuistio sijoitusrahastolainsäädännön uudistamisesta. Muistio on julkistettu 2.11.2016. Arviomuistiossa esitetään pohdintoja sääntelyn kehittämistarpeista. Tarkoituksena on arvioida arviomuistion

perusteella saatujen lausuntojen ja näkemysten pohjalta tarve perustaa työryhmä ja työryhmän toimeksiannon laajuus.

Sijoitusrahastolain kokonaisuudistamisen keskeiset tavoitteet ovat rahastotoiminnan kilpailukyvyn turvaaminen, finanssiteknologian täysimääräinen hyödyntäminen, osuudenomistajan aseman turvaaminen ja luottamus toiminnan järjestämiseen sekä sääntelyn sujuvoittaminen ja purkaminen.

Verohallinto esittää lausuntonaan seuraavaa.

Suomalaisen sijoitusrahastotoiminnan kilpailukyvyn keskeiset tekijät

Mitkä ovat mielestänne keskeiset rahastotoiminnan kilpailukykyä edistävät tekijät?

-

Mitkä ovat mielestänne kilpailukykyä heikentävät puutteet tai säädökset sijoitusrahastolaissa?

-

Millä keinoin suomalaisten rahastoyhtiöiden kilpailukykyisyyttä voidaan edistää kotimaassa tai rajan yli toiminnassa lainsäädännön keinoin?

-

Finanssiteknologian hyödyntäminen rahastotoiminnassa

Millä rahastotoiminnan osa-alueilla finanssiteknologian sovellukset voivat parhaiten tehostaa toimintaa?

-

Asettaako sijoitusrahastolainsäädäntö esteitä finanssiteknologian hyödyntämiselle?

-

Tuleeko finanssiteknologian soveltamiselle esteitä muusta sääntelystä?

-

Finanssiteknologian hyödyntäminen osuudenomistajan informoinnissa

Voidaanko mielestänne osuudenomistajan edustajan tiedonsaanti ja yleinen luottamus rahastoyhtiön toimintaan korvata hallitukseen osallistumisen sijasta nykyistä laajemmalla raportoinnilla?

-

Voidaanko osuudenomistajakokouksen järjestämisessä hyödyntää teknisten järjestelmien kehitystä esimerkiksi etäyhteyksissä? Onko henkilökohtainen läsnäolo korvattavissa osittain tai kokonaan etäyhteyksillä?

-

Sääntelyn sujuvoittaminen ja sääntelyn purku

Onko sijoitusrahastolaissa mielestänne tarpeetonta tai toimintaa hankaloittavaa kansallista sääntelyä?

Sijoitusrahastolain termistö ei välttämättä avaudu muille kuin alan ammattilaisille riittävän hyvin. Termistön selkiyttäminen on kannatettavaa. Esimerkiksi jo eri rahastotyyppien ominaispiirteiden ja erojen hahmottaminen voi olla vaikeaa.

Onko sijoitusrahastolain termistö mielestänne selkeää?

-

Onko erikoissijoitusrahastoa koskeva sääntely mielestänne selkeää ja helposti hahmotettavissa?

-

Onko erikoissijoitusrahastoa koskeva sijoitustoiminnan rajoittaminen mielestänne tarpeen?

Erikoissijoitusrahastoa koskeva sääntely ei ole selkeää ja on ainakin varauksin kannatettavaa, että sijoitusrahastojen ja erikoissijoitusrahastojen sääntely eriytettäisiin. Sijoittajan näkökulmasta asiaa voisi auttaa, jos sijoitusrahastot nimettäisiin täsmällisemmin niiden käyttämien sijoitusinstrumenttien tai sijoituspolitiikan perusteella

Osuudenomistajan aseman järjestäminen ja luottamus toiminnan järjestämiseen

Onko osuudenomistajalla mielestänne riittävästi mahdollisuuksia saada tietoa rahastoyhtiön toiminnasta?

-

Onko osuudenomistajakokous mielestänne tarpeellinen osuudenomistajan keskusteluyhteys rahastoyhtiön johdon suuntaan?

-

Onko tarpeen säilyttää osuudenomistajan osallistumismahdollisuus rahastoyhtiön hallitukseen?

-

Arvonlaskennan oikeellisuuden tarkistaminen

Onko mielestänne tarpeen säilyttää sijoitusrahastolakiin kirjattu tilintarkastajien suorittama arvonlaskennan oikeellisuuden tarkastus edelleen kuusi kertaa vuodessa tapahtuvana?

-

Sijoitusrahastolain käsitteet

Kuinka hyvin rahastosijoittajat mielestänne hahmottavat erilaiset rahastotyytit kuten sijoitusrahaston, erikoissijoitusrahaston, vaihtoehtorahaston, yhteissijoitusyrityksen?

-

Auttaisiko mielestänne sijoittajaa, jos sijoitusrahastot nimettäisiin täsmällisemmin niiden käyttämien sijoitusinstrumenttien tai sijoituspolitiikan perusteella, kuten osakerahasto, indeksirahasto, rahastojen rahasto ja johdannaisrahasto?

-

Muut kehittämistarpeet

Tähän kenttään voitte esittää muita kehittämistoiveita, jotka eivät ole nousseet esille edellä esitettyjen kysymysten yhteydessä.

Arviomuistiossa ei ole tarkoitus ottaa kantaa sijoitusrahastojen ja rahastoyhtiöiden verotuksen järjestämiseen. Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman kirjauksen mukaan eri sijoitusmuotojen verokohtelusta tullaan tekemään erillinen selvitys, jossa yhtenä tarkastelukohteena ovat sijoitusrahastot.

Lausuntopyynnön kohteena olevalla sijoitusrahastolainsäädännöllä on kuitenkin merkittäviä välillisiä vaikutuksia verotukseen. Sijoitusrahasto on tuloverolain 3 § määritelty laissa tarkoitetuksi yhteisöksi, joka on samaisen lain 20 §:ssä säädetty verovapaaksi yhteisöksi. Suomen verolainsäädännössä tuloverovapautuksen lisäksi poikkeuksellista on, että muu kuin luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö määritellään verosubjektiksi. Kuten muistiostakin ilmenee tuloverovapautus, ilman veronluonteisia maksuja, on myös kansainvälisesti tarkasteltuna erittäin poikkeuksellista.

Verolainsäädännön verovapaa sijoitusrahasto –käsite on sidottu sijoitusrahastolainsäädännön sijoitusrahasto -määritelmään. Tämän vuoksi sijoitusrahastolainsäädännön arviomuistiossa esitetyt muutokset vaikuttaisivat olennaisesti verovapauden laajuuteen. Verohallinnon käsityksen mukaan verolainsäädännöllä on, edellä kuvatun verovapauden vuoksi, ollut olennaista merkitystä sijoitusrahastolainsäädännön sisältöön. Kuten muistiostakin todetaan, sijoitusrahaston vähimmäispääomaa ja rahasto-osuudenomistajien määrää koskevat rajaukset on asetettu veropoliittisista syistä. Verovapaus on haluttu kohdentaa vain kansallisesti määritellyille sijoitusrahastoille. Taustalla on ollut veropoliittisten linjausten lisäksi sijoituspalvelujen kilpailuneutraliteettiin ja verotuksen kansainvälisiin vaatimuksiin liittyvät näkökohdat. Verolainsäädännön ja sijoitusrahastolain kiinteä yhteys saattaa ohjata ja osin rajoittaa sijoitusrahastolain kehittämistä.

Verohallinnon käsityksen mukaan jatkovalmistelussa olisi syytä harkita, että verolainsäädännön ja sijoitusrahastolain kiinteän yhteyden sijaan verolainsäädännössä määriteltäisiin itsenäisesti, millä edellytyksillä sijoitusrahastot katsotaan verovapaiksi yhteisöiksi. Tällöin yhtäältä sijoitusrahastolainsäädännön jatkovalmistelussa olisi mahdollista selvittää ja arvioida

arvopaperimarkkinoiden näkökulmasta tehokkainta lainsäädäntöä ilman, että verovapaus rajoittaa tai ohjaa lainsäädäntövalmistelua. Toisaalta verolainsäädännön yhteydessä verovapaudesta säädettyä on paremmat mahdollisuudet arvioida verovapauden vaikutuksia verokertymiin, verovalvontaan, verovapauden vaikutuksia kilpailun neutraliteettiin sekä arvioida verovapauden suhdetta verotukseen liittyviin kansainvälisiin vaatimuksiin ja tavoitteisiin. Itsenäinen verolainsäädännön määritelmä myös selkeyttäisi ja täsmentäisi verolainsäädäntöä ja verotusmenettelyä. Verotus ja muutoksenhaku tapahtuisi nimenomaisesti verolainsäädännön perusteella eivätkä tulkinnat olisi sidoksissa muiden viranomaisten muuta tarkoitusta varten antamiin ohjeisiin ja toimenpiteisiin.

Mikäli edellä ehdotetusta poiketen sijoitusrahastomääritelmää kehitetään muistiossa esitetyillä tavoin ilman verolainsäädännön muutoksia, on lain valmistelun yhteydessä huolellisesti selvitettävä muutosten vaikutus verotuloihin ja verotusmenettelyyn. Sillä, että verovapaus laajennettaisiin koskemaan esimerkiksi osake- ja kommandiittiyhtiömuotoisia rahastoja, on fiskaalista vaikutusta. Fiskaaliset vaikutukset voidaan arvioida merkittäviksi, mikäli sijoitusrahastolaissa olevat vähimmäispääomaa ja rahasto-osuudenomistajien määrää koskevat ja muut kansalliset päätetyt ehdot poistetaan laista. Jatkovalmistelussa on tällöin syytä myös selvittää, missä määrin verovapautta voidaan laajentaa ilman, että Suomen verolainsäädäntö katsottaisiin olevan ns. negatiivista verokilpailua, jota Suomi yhdessä useiden muiden maiden kanssa on kansainvälisesti vastustanut. Mm. EU –tuomioistuin ja Komissio on kiinnittänyt huomiota muistiossa mainittujen Irlannin ja Luxemburgin verolainsäädäntöön ja verotusmenettelyyn.

Rahaston oikeus saada tiedot rahasto-osuuden omistajista

Muistion sivulla 27 kohdassa Säätelyn arviointi on arvioitu, että laissa oleva varmistus siitä, että rahastoyhtiö saa rahasto-osuuden hoitajalta hallinnoimiensa rahastojen rahasto-osuuksien omistajia koskevat 53 §:n mukaiset ja muut tarvitsemansa tiedot, jäänyt merkitykseltään vähäiseksi. Tämän vuoksi on syytä arvioida säätelyn muutostarvetta. Verohallinnon käsityksen mukaan säätely on osaltaan varmistanut veroviranomaisten tiedonsaantia eikä erityisiä ongelmia ole ollut. Verohallinnon näkökulmasta on hyvä, mikäli muistion mukaisesti mahdollisessa muutoksessa varmistetaan viran-omaisten tietojensaanti.

Verohallinto tarvitsee tietoja sijoitusrahastoista esimerkiksi seuraavia tarkoituksia varten.

- 1) Suomalaisten sijoitusrahaston osuudenomistajien luovutusvoittoverotusta varten
- 2) Sijoitusrahastojen voitonjaon verotusta varten
- 3) Osin myös muuta verotusta kuten esimerkiksi perintö- ja lahjaverotus varten
- 4) Veron perintää varten

5) Kansainväliseen tietojenvaihtoon (kuten FATCA, CRS ja DAC2) ja verovalvontaan liittyvien kansainvälisten velvoitteiden hoitamista varten

6) Edellä mainittujen verovalvontaa varten, osin kansainvälisten sitoumusten ja direktiivin velvoittamana.

Muutostarvearviossa on syytä selvittää veroviranomaisten tiedonsaannin turvaamisen lisäksi miten varmistetaan, että sijoitusrahastolla on sen lakisääteisten velvoitteiden hoitamiseksi tarvittava tiedonsaanti. Uusien vero-tukseen liittyvien kansainvälisten tietojenvaihtostandardit FATCA ja CRS sekä ns. DAC2 direktiivi edellyttävät, että sijoitusrahaston, riippumatta siitä, onko se oikeushenkilö vai ei, on tutkittava, tunnistettava ja ilmoitettava Verohallinnolle vuosi-ilmoituksella raportoitavaa tilinhaltijaa koskevat tiedot. Säännökset siis mm. edellyttävät, että sijoitusrahasto tutkii ja tunnistaa kaikki tosiasialliset edunsaajana olevat tilinhaltijansa. Lainsäädännössä on turvattava, että sijoitusrahasto saa sen lakisääteisten tehtävien hoitamisessa tarpeelliset tiedot. Standardeihin on sitoutunut 103 valtiota ja lainkäyttöaluetta. Lisäksi yhdysvaltalaisilla toimijoilla on vastaavat velvoitteet FATCA –lainsäädännön perusteella. Tämän vuoksi menettely on jatkossa tavanomainen myös ulkomaisille välittäjille eikä vaatimusten voida sen vuoksi katsoa olevan muistiossa esitettyjen tavoitteiden vastainen.

Uuden velvoitteet koskevat nimenomaisesti myös sijoitusrahastoa. Rahasto voi halutessaan käyttää alihankkijoita, kuten esimerkiksi rahastonhoitajaa tai ulkomaista välittäjää. Se itse on kuitenkin aina vastuussa lakisääteisten velvoitteidensa hoitamisesta. Muissa kansallisissa vuosi-ilmoituksissa ja vastaavissa velvoitteissa vastuu on ensisijaisesti ollut sijoitusrahastoa hallinnoivilla rahastoyhtiöillä. Jatkossa, ellei verolainsäädäntöä muuteta, vastuu ja siten tiedonsaantitarve on sekä rahastolla itsellään että sitä hallinnoivalla rahastoyhtiöllä.

Aaltonen Kari

Verohallinto - Esikunta- ja oikeusyksikkö, pääjohtaja Pekka Ruuhonen,
johtava lakimies Kari Aaltonen